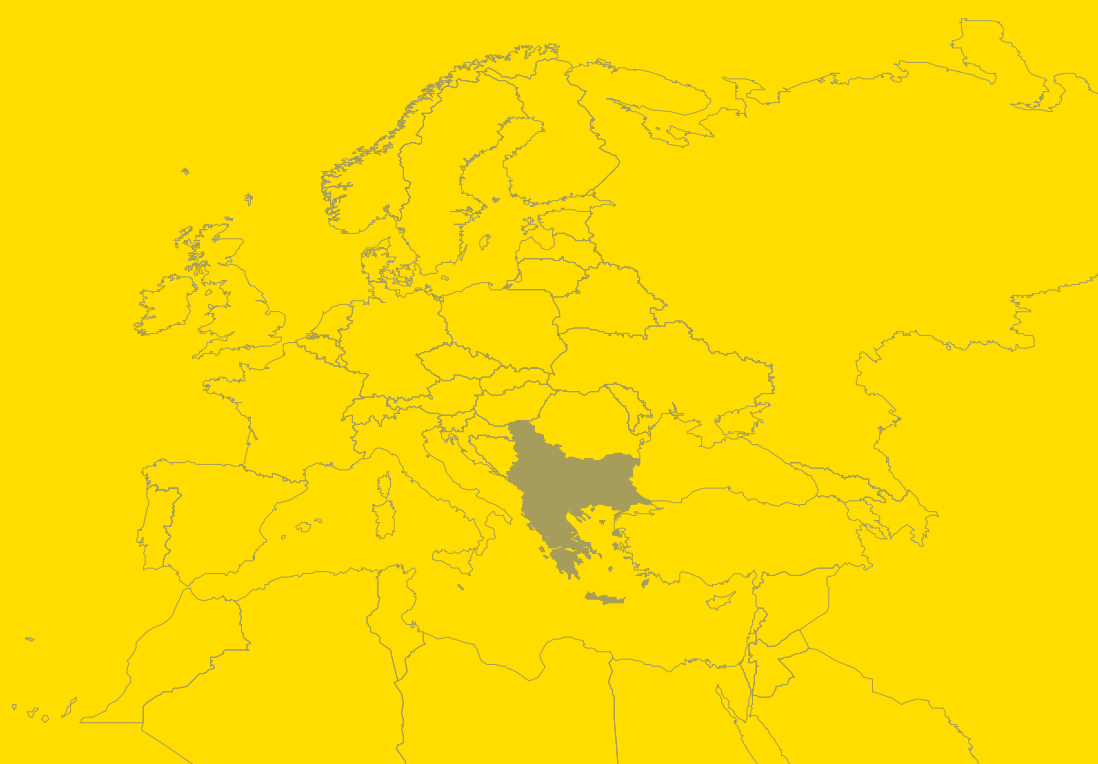

ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд на Балканите и по миграционния им път

1. ЕДНА ГОДИНА В ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД
2. БАЛКАНСКИТЕ ЕГИПЕТСКИ ЛЕШОЯДИ ДОСТИГНАХА ДО ЗИМНИТЕ СИ КВАРТИРИ
3. ПЪТУВАНЕ ДО СТРАНАТА НА ОРЕЛА: В ТЪРСЕНЕ НА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД
4. ДА ЖИВЕЕШ С ЕГИПЕТСКИТЕ ЛЕШОЯДИ
5. ЛОМОВЕТЕ
6. МОГАТ ЛИ СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ТЕНДЕНЦИИ ДА ДОПРИНЕСАТ ЗА ЗАЩИТАТА НА ЛЕШОЯДИТЕ?
7. КАКВО НАУЧИХ ЗА ЕГИПЕТСКИТЕ ЛЕШОЯДИ

ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд на Балканите и по миграционния им път

Декември 2012, Брой 1

ЕДНА ГОДИНА В ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Скъпи приятели,

Това е първият брой на електронния бюлетин „Помощ за египетския лешояд“, който се издава в рамките на едноименния международен проект, финансиран от програма LIFE+ на Европейската комисия и фондация „А. Г. Левентис“. От октомври 2011 година Българското дружество за защита на птиците (партньор на БъргЛайф за България), Гръцкото орнитологично дружество (партньор на БъргЛайф за Гърция), Световният фонд за дивата флора и фауна (WWF Гърция) и Кралското дружество за защита на птиците (партньор на БъргЛайф за Великобритания) работят рамо до рамо, за да предотвратят изчезването на световно застрашения египетски лешояд от България и Гърция. Изданието има за цел два пъти годишно да ви информира за нашата съвместна работа, както и да спечели все повече поддръжници на каузата за спасяването на този ембематичен вид птица. Приятно четене!

Египетският лешояд е една от най-застрашените хищни птици в световен мащаб. Въпреки, че на пръв поглед може да създаде погрешно впечатление за грозноват, видът е изключително харизматичен. С характерната гола кожа по главата - наподобяваща лице, и стърчащите копиевидни пера по главата, подобни на коса, изгледът на египетския лешояд често е сравняван с човешки лик. Набръчканото му чело и дълбокият поглед като че отразяват мъдростта на вселената и действително – той е изключително интелигентен: една от малкото птици, която използва сечива. По местата за зимуване в Африка, египетският лешояд хвърля камъчета, за да счупи изоставени щраусови яйца. Видът е ключов за равновесието в природата поради екологичната му функция на естествен санитар и изключително ценен за човека поради индикаторната му роля за състоянието на околната среда. Може би и затова е бил така почитан в древността. Дали обаче това ще трае вечно? В миналото многоброен и широко разпространен, египетският лешояд става все по-рядък. За последните 50 години, числеността му в Европа е намаляла с около 50%, като е изчезнал от много страни, включително и нашите съседки Румъния, Хърватска, Сърбия. Последните „крепости“ на вида на Балканите са България, Гърция, Македония, Албания и Турция. От всички нас зависи дали ще позволим той да изчезне и от тях.

Какво направихме за една година? Екипът на проекта положи огромни усилия да проучи и обгрижи всяка една от общо 45-те двойки египетски лешояди на територията на 27 Натура 2000 зони в България и Гърция с надеждата да отгледат благополучно своето потомство. Охранявахме ежедневно 10 от най-рисковите двойки и подхранвахме 12 двойки. Благодарение на редовните ни наблюдения върху гнездата и сътрудничеството със спасителни центрове за дивата природа, успяхме да спасим няколко малки, които бяха намерени в бедстващо положение. Започнахме задълбочено изследване на причините за намаляването на вида по нашите земи, което включва проучване на хранителната база, физиологичното състояние, особеностите при ползването на гнездовите територии и влиянието на различни антропогенни фактори (отрови, токови удари, безпокойство, браконьерство и др.). За да установим пътя на миграция на българо-гръцката популация, поставихме сателитни предаватели на 9 индивиди. Започнахме процес за създаване на план за действие за вида в Гърция и мрежа от поддръжници срещу използването на отрови. Работихме с местните общности, партньорски организации и институции. Нещо повече, подадохме ръка на останалите балкански държави, които видът все още обитава, по нелекия път за изграждане на капацитет от кадри, които да се посветят на спасяването на вида на местно ниво. И всичко това правихме пред очите ви, за да ви направим съпричастни към нашата кауза. Създадохме интернет страница на проекта (www.LifeNeophron.eu), от която да получавате актуална информация за дейностите ни. Инсталирахме видео камера в гнездо на диви лешояди, за да станете преки свидетели на тяхното размножаване. Създадохме интернет карта на маршрута на маркираните с предаватели лешояди, за да може да „летите“ заедно с тях, да почувствате чудото на миграцията, да разберете за трудностите по пътя им. Подготвили сме ви още много изненади, които скоро предстоят. Не забравяйте да посещавате сайта ни, не забравяйте да се вълнувате за бъдещето на египетския лешояд. Разчитаме на вашата подкрепа!

Стоян Николов, ръководител на проекта

ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд на Балканите и по миграционния им път

Декември 2012, Брой 1

БАЛКАНСКИТЕ ЕГИПЕТСКИ ЛЕШОЯДИ ДОСТИГНАХА ДО ЗИМНИТЕ СИ КВАРТИРИ

Египетските лешояди от България и Гърция достигнаха до местата си за зимуване. Деветте лешояда, които Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) маркира със сателитни предаватели по LIFE+ проект „Помощ за египетския лешояд“, изпращат данни за местоположението си. „Тази модерна технология ни дава изключителната възможност да надникнем в живота на световнозастрашения вид, да проследим пътищата, по които мигрира и местата в които зимува“, коментира Стоян Николов, ръководител на проекта. Младите египетски лешояди Светлина, Арга, Иляз, Добри, Волен, Икар, Лефкипос и Одисей бяха маркирани в началото на август. Към края на месеца те вече правеха първите си опити за летене, а в началото на септември поеха на юг. Те предприеха едно рисковано пътуване над три континента, над суша и вода, през високи планини и безкрайни пясъци в устрем за достигане на зимните квартири в Централна Африка.

Първи започна прелета египетското лешоядче от гръцката популация Икар, който прелетя над столицата Атина, с лекота прекоси полуостров Пелопонес и достигна най-южните брегове на Гърция – остров Крит. Отправил поглед на юг към безкрайното море и теглен от миграционния инстинкт, неопитният младеж направи погрешен избор и се опита да прелети повече от 300км над открито море до достигане на спасителния египетски бряг. За съжаление това се оказа непосилна задача и нощта го завари по средата на това епично пътуване. Изтощен Икар каца на кораб, с който плава б дни. Последните му координати са на 70км от брега, а съдбата му, поне за момента, остава неизвестна.

Трагична е съдбата и на младия Одисей. Първите му опити за летене се оказаха неуспешни и той беше намерен и спасен, след падане от гнездото си. В крайна сметка не лешоядчето не успя да избегне фаталната си съдба и беше намерено мъртво, само седмица след като бе пуснат на свобода на площадката за подхранване в национален парк Дада - Гърция. Все още се търсят причините за смъртта.

Всички останали лешояди с предаватели достигнаха невредими до Африка и прекарват там първата си зима. Вижте пътя им, следете движенията им и бъдете част от живота им.

Желаем им попътен вятър!

Арга
Волен
Добромир
Икар
Иляз
Лазарос
Лефкипос
Светлина

© Y. Hristov

ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд на Балканите и по миграционния им път

Декември 2012, Брой I

ПЪТУВАНЕ ДО СТРАНАТА НА ОРЕЛА: В ТЪРСЕНЕ НА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд е една от най-интелигентните, но и най-бързо намаляващи птици в света. Балканският полуостров приютава едва 90 двойки от световно застрашения вид. Последните му убежища на Балканите са в България, Гърция, Македония, Албания и Турция. В търсене на последните египетски лешояди екипи на БДЗП и Гръцкото орнитологично дружество се отправиха към Албания, или както още я наричат - „страната на орела“. Експедицията се проведе през август и имаше за цел актуализиране на гнездовата численост на вида.

Изпълнен с решимост и ентузиазъм, екипът си постави нелеката задача да открие колкото може повече активни територии на египетски лешояд, и то само за седмица. Още с пресичането на македонско-албанската граница при Охридското езеро се

отправихме към първия голям скален венец, някога обитаван от двойка египетски лешояди. Повече от 2 часа наблюдение не дадоха резултат и затова поехме на юг, отправяйки се към ядрото на изчезващата албанска популация.

На пръв поглед перфектни местообитания, но през първите 150 км регистрирахме само двойка орли змияри и единични керкенеци. Преди мръкване достигнахме най-южната част на страната, където открихме скален комплекс със стари натеци от лешояди, напомнящи за някогашното им величие. В една от дупките, ни посрещна и първият албански египетски лешояд. Още с първите лъчи на утринното слънце над главите ни прелетя група от дребни ловуващи соколчета. Това бяха първите белошипни ветрушки, които регистрирахме, а в полето наблюдавахме повече от двеста.

В страната на орела срещнахме различни видове орли, но наблюденията на египетски лешояди бяха оскъдни. Местните овчари нерядко проявяваха интерес към нас. Някои дори ни взеха за иманяри, които търсят заровено съкровище. От посещенията по време на експедицията над 20 гнездови територии на египетски лешояд едва 7 бяха потвърдени като заети. В три от тях наблюдавахме двойки, а в останалите четири - само единични птици.

Тези резултати носят ценна информация относно състоянието на вида в Албания и дават насоки за бъдещи проучвания и планиране на конкретни природозащитни мерки. Сред основните заплахи, довели до това катастрофално намаление в числеността, вероятно е използването на отровни примамки срещу хищници, особено в пограничните райони с Гърция, както и браконьерският отстрел на птици с цел препариране.

През пролетта на 2013 г. ще се проведе втора експедиция, този път с участието и на албански природозащитници, която ще тръгне отново по следите на египетските лешояди и ще ни разкрие още от тайните на красивата и митична Албания.

ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд на Балканите и по миграционния им път

Декември 2012, Брой 1

ДА ЖИВЕЕШ С ЕГИПЕТСКИТЕ ЛЕШОЯДИ

Владимир Добрев - БДЗП

Казвам се Владимир Добрев и съм отговорник по опазването на египетския лешояд за Life + проект "Помощ за египетския лешояд". Още от дете природата ме вдъхновява. Ясен спомен от детството ми са египетските лешояди, летящи над моето село. Тогава не знаех коя е тази птица, но тя се загнезди дълбоко в сърцето ми. 10 години по-късно се озовах в царството на лешоядите – Маджарово и реших, че това е моята съдба - да работя за опазването на египетския лешояд.

През тези години преминах през много неща – и хубави, и лоши. Животът с лешоядите е едно приключение. Мониторингът ме е изпратил в много прекрасни затъмнени места, недокоснати от човека. Катеренето по скали, вземането на проби, разговорите с местните хора, участието в експедиции в най-отдалечени кътчета на планетата са невероятно вдъхновяващи, особено при мисълта, че помагам на един много застрашен и уязвим вид като египетския лешояд.

Въпреки че подадените ръце за спасяването на вида не са много, знам, че е наистина важно да положим усилия за спасяването на египетския лешояд и природата изобщо. Животът не е лесен, особено когато става дума за спасяването на един вид, но понякога нещата трябва да се направят, точно защото са трудни.

Димитрис Вавилис – Гръцко орнитологично дружество

Израснах в Трикала, град в близост до скалите на Метеора. Една от първите птици, които видях, когато започнах да наблюдавам птици беше египетският лешояд. Тогава, преди години, беше лесно да се види.

Сега съм полеви орнитолог за LIFE + проекта "Помощ за египетския лешояд". За съжаление нещата са се променили оттогава и дните, в които имаше много египетски лешояди, останаха далеч назад.

През март 2012 г. започнах теренната си работа с много надежди за идната пролет. Но дните минаваха, а аз нямах нито едно наблюдение. Най-накрая, на 10 април, видях първата си двойката лешояди за сезона. Надеждата ми започна да се връща, но радостта ми не трая дълго.

Седмица по-късно един от местните овчари намери отровен лешояд близо до гнездото! За щастие птицата оцеля и по-късно беше върната в дивата природа. Половинката му обаче нямаше неговия късмет.

След този инцидент аз осъзнах, че моята работа ще бъде трудна. Въпреки това се случиха много хубави неща по време на теренната ми работа през лятото - открихме нови гнезда, подхранването на лешоядите беше успешно, поставихме им сателитни предаватели. Но всяка сутрин имах същите страхове: дали всички малки ще бъдат в безопасност, а всички възрастни ще оцелеят въпреки множеството заплахи, които ги дебнат. А най-големият ми страх беше да не ми звънне мобилният телефон с новината за още отровени птици. Толкова се притеснявах, че не съм си изключвал телефона последните месеци!

ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд на Балканите и по миграционния им път

Декември 2012, Брой I

Елзбиета Крет - WWF

През първата година от LIFE + проекта „Помощ за египетския лешояд“ имах както невероятни, така и странни преживявания като теренен изследовател в WWF-Гърция.

Когато разказвам за работата си, хората смятат, че съм късметлика да имам такава работа, в която изглежда сякаш само се ходи из планините в търсене на египетски лешояди. Това обаче не е толкова просто и сега ще ви разкажа защо.

За да откриеш гнездо на египетски лешояд, трябва да прекараш дълги часове на терен, оглеждайки небето, планините, долините, скалите. Когато успееш, то тогава е време за проследяване на птицата, докато се доближава до гнездото. И тук играта започва! Въпрос на секунди е да видиш птицата как прелита със скоростта на светлината до цепнатина, която може да бъде гнездо или просто място за нощуване.

Най-важното наблюдение, което може да доведе до откриване на гнездото е, когато птицата носи храна или гнездови материал към гнездото.

Няма по-грешно мнение от това, че египетския лешояд в гнездото си е лесно различим. Оперението, с което го е дарила майката природа, го прави наистина труден за откриване.

И когато намериш гнездото, се радваш на всеки един момент, прекаран в присъствието на лешоядите. Удоволствие е да наблюдаваш как родителите мътят яйцата, как отглеждат малките си, как лешоядчетата се учат да летят...

Сега съм в очакване на пролетта, когато първите египетски лешояди ще се върнат от зимните си квартири в Африка. Успех на моите „пернати“ приятели!

ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд на Балканите и по миграционния им път

Декември 2012, Брой I

МОГАТ ЛИ СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ТЕНДЕНЦИИ ДА ДОПРИНЕСАТ ЗА ЗАЩИТАТА НА ЛЕШОЯДИТЕ?

Национален парк Дадя е една от първите защитени зони в Гърция, обявена още преди 30 години. В течение на този период социално-икономическите условия доведоха до интензификация в управлението на горите чрез замяна на стари гъбови гори в района на Еврос с борови насаждения, а сечта за производство на индустриална дървесина и дърва за огрев беше увеличена сериозно.

Дадя остава една от уникалните стари гори на Еврос, важни като място за гнездене на лешояди и други хищни птици. Сечта в защитената зона беше стриктно контролирана и запазването на стари гъбови дървета беше вземано предвид

Важен фактор за опазването на хищните птици е практиката на свободно пасищно животновъдство. Този отрасъл допринася за поддържане на открити местообитания и осигуряване на храна за птиците. Напоследък обаче се наблюдава тенденция за намаляване на броя на животните поради напреднала възраст на овчарите (които не са в състояние да поддържат големи стада) и преминаване на по-младите поколения към други професии в публичния сектор в градовете.

Това води до намаляване на броя на младите хора, въпреки че повечето от тях са имали работа. Резултатът е застаряващо население и допълнително отслабване на региона. Много от публичните услуги са окрупнени или пък изчезват, за което водеща роля има основно икономическата криза. Тези явления от своя страна са причина за опустошаване на селскостопанския сектор с високи производствени разходи и ниските продажни цени. Много от животновъдите не получават редовно парите си от млечните компании, а екомуризмът бързо запада. Поради това е трудно да се предвиди връщане към селското стопанство в скоро време.

Тези социално-икономически процеси изправят опазването на лешоядите в района и биоразнообразието като цяло пред нови предизвикателства. Ето защо, има спешна нужда от насочване на държавните политики към насърчаване на устойчивото развитие и прилагането на изпитани ефективни практики в гореупоменатите ключови области на местната икономика.

ЛОМОВЕТЕ

Тръгнали от извора на древността, те бързат днес във времето. Пресичат Дунавската равнина и вливат водите си в река Дунав – великата европейска река. Неспойни артерии са каньоните на Ломовете. Сърцето на природата пулсира в тях през всички сезони на годината. На прекрасната българска природа. В скалите на тези каньони са вдълбани църкви, пещери и манастири...

Ломовете... Мали. Бели. Черни. Русенски... В дълбоките си води те носят легенди и предания от древността. Скачат като весели деца от камък на камък по бързеите. А някъде смълчано се провират като смоци между върби и брястове... Ломовете. Сنيшени там, долу, под зорките очи на Египетски лешояди, мишелови, скални орли и още много видове птици. И не спират да чертаят своята трайна пътека по картата на времето. Защото ги има. Защото трябва да ги има.

Красимир Манев

ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд на Балканите и по миграционния им път

Декември 2012, Брой I

КАКВО НАУЧИХ ЗА ЕГИПЕТСКИТЕ ЛЕШОЯДИ

Ето така започва спонтанния си разказ малката Рада от София. Това лято, най-неочаквано за нея, тя наблюдавала с голям интерес появата и отглеждането на новото поколение египетски лешоядчета от грижовните им родители. Едва на 8 години момичето решава да опише наученото в кратък разказ. Именно него ви предлагаме днес, а на малката авторка пожелаваме винаги да пази добротата в сърцето си и да продължава да черпи вдъхновение от дивата природа.

В Провадия живее едно семейство лешояди. Те живеят тук само през лятото, а през зимата отиват в Африка. Те са прелетни птици. Идват заедно с щъркелите и си тръгват с тях. Тук, в България, те си намират гнездо (в някоя дупка в скалите) и там си снасят яйца – едно или две.

От детската стая в апартамента на баба и дядо се вижда гнездото на едно от 30-те семейства на египетските лешояди. Те са световно застрашен вид. Те са „чистачите на природата“, защото се хранят с мъртви животни.

Когато дойдохме в Провадия за лятната ваканция, те вече бяха в гнездото си и майката снасяше яйца. През това време бащата непрекъснато носеше храна от далече, защото не се връщаше дълго време. Те пазеха своите малки много добре. Когато някои големи птици приближаваха гнездото, те ги гонеха и ги кълвяха докато не ги прогонят. Винаги двата лешояда пазеха гнездото. Това семейство си снесе две яйца, но за съжаление едното птиче не оцеля.

Дядо и баба имат бинокъл и често ни дават - на мен и братчето ми, да наблюдаваме и ние лешоядите. Те летят много красиво. Разперват големите си криле и вятърът ги носи. Гледката е много красива.

Преди две седмици най-после полетях и малкото. Майката и бащата бяха около него, но в един момент то се отдалечи, баща му обаче веднага го догони. Лешоядчето се умори и кацна на скалата. А след това се прибра в гнездото си. Така всеки ден то излиза да лети, защото идва есента и трябва да отлети с родителите си. Големите са с бели криле отдолу, а малкото е цялото черно.

Понеже вече не могат да си намират храна, отскоро идва един чичко, който им носи храна (казва се „подхранва“ ги).

За съжаление ние няма да сме в Провадия, когато те отлетят, но баба и дядо ще ни съобщят. Аз много се радвам, че наблюдавах египетски лешояди, защото са много красиви.

*Рада Христова, 8 г.
24 Август 2012, Провадия, България*

© S. Spasov

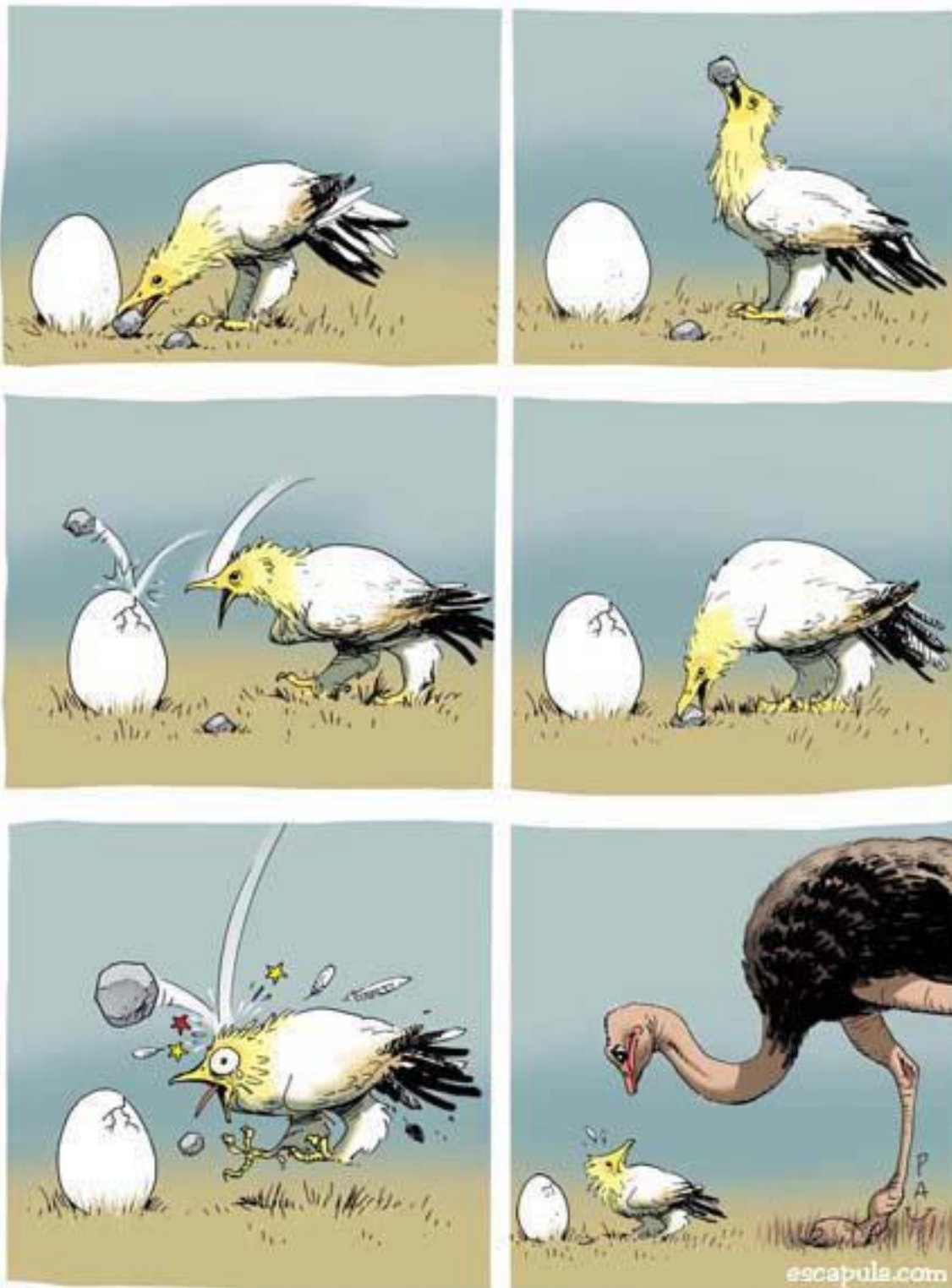
ПОМОЩ ЗА ЕГИПЕТСКИЯ ЛЕШОЯД

Египетският лешояд на Балканите и по миграционния им път

Декември 2012, Брой 1

НА КАКВО СЕ СМЕЕ ЕКИПА?

LIFE+ Проект "Спешни мерки за опазване на египетския лешояд (Neophron percnopterus) в България и Гърция" LIFE10 NAT/BG/000152

